

„ZIELONA KSIĘGA w sprawie modernizacji polityki UE w dziedzinie zamówień publicznych w kierunku zwiększenia skuteczności europejskiego rynku zamówień publicznych”- odpowiedzi na wybrane kwestie podniesione w dokumencie, przygotowane przez Krajową Radę Izby Architektów RP.

Pyt.1, 2, 3 – UWAGI OGÓLNE

System Zamówień Publicznych UE zbudowany jest na tezie, że ostatecznym kryterium weryfikującym interes publiczny i społeczny w jego wszelkich aspektach jest kryterium ekonomiczne. Na tej tezie zbudowano system narzędzi i procedur i objęto nimi całe złożone, społeczno–polityczno–gospodarcze continuum nazywane umownie Rynkiem. Z dotychczasowych doświadczeń funkcjonowania zamówień publicznych, zaprezentowanych w Zielonej Księdze wyraźnie wynika, że podstawowym problemem jest dostosowanie tak skonstruowanych instrumentów i procedur do specyfiki tych procesów poprzez które realizuje się cele społeczne a które związane są z udziałem w nim samego zamawiającego oraz tych, których zadaniem jest wytworzenie produktu (materialnego lub niematerialnego) będącego celem zamówienia.

Rzeczywiste usprawnienie systemu zamówień publicznych możliwe będzie poprzez dostosowanie instrumentów i procedur do specyfiki procesów objętych zamówieniami publicznymi. Dla osiągnięcia tego celu niezbędne jest rozszerzenie podstawy doktrynalnej całego systemu tzn zastąpienie kryterium ekonomicznego szerszym kryterium : osiągnięcia celów gospodarczych i publicznych w sposób najkorzystniejszy społecznie. W korzyściach społecznych bowiem zawierają się i zrównoważony rozwój i ochrona środowiska i bezpieczeństwo ekonomiczne. Taka podstawa ustrojowa pozwoli na właściwą systematykę procesów rynkowych i lepsze dostosowanie do ich specyfiki instrumentów i procedur zamówień publicznych.

Przykładem może być sektor budowlany. Proces budowlany należy do tych, w którym zamawiany produkt musi zostać w ramach zamówienia wytworzony – nie istnieje w momencie jego zamawiania. Aby ustalić jego postać niezbędny jest proces projektowy. Dopiero w wyniku projektowania określić można ostatecznie cechy produktu jak również jego skutki społeczne i co za tym idzie zastosować szczegółowe kryteria, w tym kryteria ściśle ekonomiczne. Z samej istoty projektowania wynika, że jest to odrębna faza całego procesu budowlanego, do której stosować można wyłącznie kryteria merytoryczne w kontekście celu – i to w aspekcie społecznym – dla jakiego wszczęto zamówienie publiczne.

W świetle powyższych uwag ogólnych dołączamy odpowiedzi na inne wybrane, najważniejsze kwestie w odniesieniu do aktualnych przepisów i praktyki w zamówieniach publicznych :

Pyt.15. W odniesieniu do projektowych prac twórczych z zakresu architektury uzyskiwanie możliwie najlepszych rezultatów zakupów może odbywać się wyłącznie w relacji pozacenowych kryteriów oceny. Specyfika procesu projektowego, którego istotą jest znajdowanie rozwiązań urbanistycznych i architektonicznych powoduje, że żadnego z możliwych do wskazania, poszczególnych kryteriów innych niż cena nie da się zastosować w sposób prosty, formalny czy automatyczny, w oderwaniu od pozostałych i bez uwzględnienia ich wzajemnego wpływu na siebie. Dopiero synteza tych kryteriów może dać wiarygodny instrument oceny ofert zaś jedynym instrumentem takiej syntezy jest projekt. Należy przyjąć, że odnoszenie się do warunków zamówienia i kryteriów innych niż cena, niezależnie

od trybu postępowania, musi następować poprzez koncepcję przetargową, pozyskiwaną w trybie konkursowym lub innym, sporządzaną w standardzie, formie i zakresie właściwym dla danego tematu.

Pyt. 23. W kwalifikacji uczestników postępowania o zamówienia publiczne obejmujących prace projektowe wymagających licencji jedynym dopuszczalnym kryterium w odniesieniu do oferenta może być jej posiadanie. Licencja (w projektowaniu budowlanym- uprawnienia, członkostwo w izbach samorządu zawodowego) jest gwarancją zdolności do samodzielnego rozwiązywania zadań projektowych. Inne, dodatkowe ograniczenia dostępności do zamówienia w tej sferze będzie sprzeczne z zasadami równego dostępu do rynku, ograniczy konkurencję oraz zakres możliwych rozwiązań, w tym innowacyjnych. W rezultacie stanowić będzie szkodę ze społecznego punktu widzenia.

Pyt. 97.1.1 W odniesieniu do projektowych prac twórczych z zakresu architektury należy zakazać stosowania kryterium najniższej ceny- w myśl uzasadnienia zawartego w odpowiedzi na pyt. 15.

Pyt. 113. W opinii członków IA systemy regulacji przetargowej są dostosowane w swojej budowie do usług materialnych a nie twórczych. Tymczasem nasze środowisko jest zainteresowane odpowiednimi regulacjami właśnie dla tej ostatniej grupy usług. W konsekwencji wskazujemy na konieczność odpowiednich regulacji w zakresie m. in. pozacenowych kryteriów oceny oferty przetargowej czy też procedury „zaprojektuj i wybuduj”.

Pyt.114. Klasyfikując trzy kwestie priorytetowe, jakimi należy się zająć w pierwszej kolejności, za najważniejsze uważamy:

- przyjęcie tezy, że w przypadku projektowych prac twórczych najkorzystniejsza oferta odnosi się do społecznego, kulturowego i ekonomicznego jej wymiaru. Przyjęcie nawet najbardziej precyzyjnych mechanizmów kładących nacisk na efekt finansowy musi doprowadzać do rozwiązań ułomnych w pozostałych zakresach. W ujęciu długofalowym oferty takie należy uznać za niespełniające wymogu najkorzystniejszego bilansu ceny i pozacenowych kryteriów oceny w odniesieniu do uzyskanego efektu końcowego;

- dostosowanie sposobu używania kryteriów innych niż cena do specyfiki planowania, projektowania i realizacji robót budowlanych. Specyfika ta wynika z dwóch głównych źródeł: po pierwsze z istoty samego procesu projektowania, która, mówiąc w uproszczeniu, polega na tym, że jakiegokolwiek oceny tego procesu możemy dokonać po jego przeprowadzeniu a nie przed; po drugie z roli architekta w procesie planowania, projektowania i realizacji robót budowlanych, którą najlepiej określa art. 2 ust 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o samorządach zawodowych architektów, inżynierów budownictwa oraz urbanistów (Dz. U. z 2001r. Nr. 5 poz. 42 ze zm.): *„projektowanie architektoniczne obiektów budowlanych oraz projektowanie ich przestrzennego otoczenia jest elementem współtworzenia kultury”*. Oznacza to, że prace wykonywane przez architektów są rodzajem usługi, podlegającym szczególnym wymaganiom wynikającym nie tylko z przepisów dotyczących zasad sporządzania projektów budowlanych ale również z ich twórczego charakteru i mają szczególne znaczenie dla materialnego i niematerialnego rozwoju społeczeństw;

- ze względu na różnicę wynikającą z wymienionej wyżej specyfiki pomiędzy twórczymi pracami projektowymi a odtwórczymi robotami budowlanymi dążenie do rozdzielenia tych prac w ramach struktury zakresu przedmiotowego.